

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

ACTIVITATILE UMANE SI NECESITATEA PROTEJARII MEDIULUI INCONJURATOR

Planeta noastră se confruntă cu provocări fără precedent în ceea ce privește mediul și clima, iar cumulate acestea reprezintă o amenințare la adresa bunăstării noastre. Schimbarea este o trăsătură constantă a planetei noastre. Suprafața terestră, oceanele, atmosfera, clima și viața de pe Pământ s-au modificat mereu de-a lungul timpului. Însă schimbările actuale diferă de cele din trecut prin ritmul și amploarea lor fără precedent, precum și prin factorii și agenții care le cauzează. Evenimentele extreme, cum ar fi furtunile, valurile de căldură, inundațiile și seceta cu intensități care înainte se produceau o dată la 100 de ani, au devenit noua noastră realitate. Clima Pământului este în schimbare, iar această schimbare este cauzată de om. Dependența economiilor noastre de combustibilii fosili, practicile de utilizare a terenurilor și defrișările care au loc pe tot globul duc la creșterea concentrațiilor de gaze cu efect de seră din atmosferă, care la rândul lor determină schimbări climatice la nivel mondial. Este clar, de asemenea, că schimbările climatice afectează pe toată lumea și fiecare colț al planetei noastre, inclusiv Europa. Unele comunități ar putea suferi de pe urma valurilor de căldură extinse și a secetei, în timp ce altele s-ar putea confrunta cu furtuni mai frecvente și mai puternice. Oamenii, natura și economia sunt deopotrivă afectați de schimbările climatice.

Biodiversitatea dispare într-un ritm fără precedent

Știința este la fel de fermă în ceea ce privește pierderea diversității vieții pe Pământ într-un ritm căruia nu îi putem face față. În fiecare an, multe specii sunt declarate dispărute, pe măsură ce habitatele lor continuă să fie distruse, fragmentate sau poluate. Unele specii, inclusiv polenizatori precum albinele și fluturii, care sunt vitali pentru bunăstarea noastră, au înregistrat o scădere dramatică a populațiilor din cauza utilizării pe scară largă a pesticidelor. Poluanții generați de activitățile economice se acumulează în mediu, diminuând capacitatea ecosistemelor de a se regenera și de a ne asigura servicii vitale. Degradarea mediului afectează nu numai plantele și animalele, ci și oamenii.

Sistemele de consum și de producție sunt nesustenabile

Secolul XXI a fost marcat și de o criză economică și financiară. Cercetările confirmă faptul că sistemele noastre de consum și de producție sunt pur și simplu nesustenabile. Modelul economic liniar – transformarea materiilor prime în produse care sunt utilizate, consumate și apoi aruncate – nu generează doar acumulări de

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

poluanți și de deșeuri, ci și o concurență globală pentru resursele naturale. Prin rețelele globale se distribuie nu numai materiale, produse și poluanți: o criză ivită în sectorul financiar al unei țări se poate răspândi pe tot globul și poate genera contracție și stagnare economică timp de mulți ani.

La fel de clar este că beneficiile creșterii economice nu sunt distribuite în mod egal în întreaga lume. Nivelul veniturilor variază semnificativ de la o țară la alta, de la o regiune la alta și de la un oraș la altul, dar și în interiorul aceleiași țări, regiuni sau localități. Chiar și în Europa, unde nivelul de trai este mult peste media globală, există comunități și categorii de persoane care trăiesc cu venituri sub limita sărăciei. Din păcate, unele dintre aceste comunități și persoane sunt de asemenea mai vulnerabile la pericolele de mediu. Ele locuiesc mult mai frecvent în zone expuse la poluarea aerului și la inundații și în case insuficient izolate pentru a fi protejate de frig și căldură extremă. Categoriile care se bucură de beneficii nu sunt neapărat cele care suportă costurile.

Efecte contradictorii ale tehnologiei asupra mediului

Până nu demult, resursele naturale regenerabile ale Terrei erau considerate a fi suficiente pentru nevoile omenirii. În prezent, ca urmare a exploziei demografice și a dezvoltării fără precedent a tuturor ramurilor de activitate, necesarul de materie primă și energie pentru producția de bunuri a crescut mult, iar exploatarea intensă a resurselor pământului relevă, tot mai evident, un dezechilibru ecologic. Perfecționarea și modernizarea proceselor tehnologice, utilizând cele mai noi cuceriri științifice, au redus mult consumurile specifice de materii prime, dar nu și pe cele energetice. Ca urmare a industrializării și a creșterii producției de bunuri, au sporit mult numărul și cantitatea materialelor ce afectează mediul ambiant. Tot mai des, o parte dintre materiile prime, produse intermediare sau finale, deosebit de complexe, se regăsesc în aer, apă și sol. Ploile acide sunt relativ frecvente, ca urmare a prezenței bioxidului de sulf din aer, cauzată de dezvoltarea proceselor termice și de utilizarea unor combustibili inferiori. În atmosferă sunt evacuate importante cantități de oxizi de azot, oxizi de carbon, negru de fum, săruri și oxizi ai metalelor antrenate de gazele de ardere, cu efecte dăunătoare asupra vegetației, în general, și direct sau indirect asupra omului. Studiile realizate de Institutul Blacksmith arată că 600 de milioane de oameni, majoritatea provenind din țări în curs de dezvoltare, vor muri prematur din cauza expunerii la deșeuri industriale (Blacksmith Institute, 2009). Minele, centrele de reciclat baterii și cele în care se tratează pielea animalelor sunt, de cele mai multe ori, zone cu o toxicitate extremă în țările în curs de dezvoltare. Chimicalele întâlnite aici provoacă retardarea la copii și cancer.

Mediul natural, adică aerul, apa, solul și subsolul, formele de viață pe care aceste ecosisteme le creează și le susțin reprezintă imaginea cea mai comună pe care omul obișnuit și-o face atunci când vorbește despre mediul înconjurător. Însă, actualmente, mediul înconjurător apare ca o realitate pluridimensională care include nu numai

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

mediul natural, ci și activitatea și creațiile omului, acesta ocupând o dublă poziție, și anume: de „component” al mediului și de „consumator/beneficiar” al acestuia.

Conceptul actual de mediu înconjurător are un caracter dinamic, care caută să cunoască, să analizeze și să urmărească funcționarea sistemelor protejate în toată complexitatea lor. Prin resurse naturale se înțelege totalitatea elementelor naturale ale mediului înconjurător ce pot fi folosite în activitatea umană:

- resurse neregenerabile – minerale și combustibili fosili;
- resurse regenerabile – apă, aer, sol, floră, faună sălbatică;
- resurse permanente – energie solară, eoliană, geotermală și a valurilor.

Creșterea responsabilității față de mediu

În întreaga activitate de protecție a mediului înconjurător se urmărește nu numai folosirea rațională a acestor resurse, ci și corelarea activității de sistematizare a teritoriului și localităților cu măsuri de protejare a factorilor naturali; adoptarea de tehnologii de producție cât mai puțin poluante; echiparea instalațiilor tehnologice și a mijloacelor de transport generatoare de poluanți cu dispozitive și instalații care să prevină efectele dăunătoare asupra mediului înconjurător; recuperarea și valorificarea optimă a substanțelor reziduale reutilizabile.

Creșterea economică se bazează în mare majoritate nu pe surse regenerabile de energie, ci pe energia cheltuită prin folosirea combustibililor fosili, neregenerabili: cărbuni, țiței, gaze naturale. Problema reziduurilor activităților umane a luat proporții îngrijorătoare, iar poluarea, degradarea apei și a aerului, amenințarea păturii de ozon, deșertificarea, deșeurile toxice și cele radioactive – prin acumularea lor – provoacă alterarea calității factorilor de mediu. Acestea reprezintă cauza unor dezechilibre în faună și floră, în sănătatea și bunul mers al colectivității umane, în special din zonele supraaglomerate.

Dacă tendințele actuale vor continua, indiferent de țară și de nivelul de venit, generațiile viitoare se vor confrunta mai des cu temperaturi și evenimente meteorologice extreme, cu scăderea numărului de specii, cu un deficit de resurse în creștere și cu o poluare mai intensă. Având în vedere această perspectivă, nu este de mirare că mii de tineri europeni protestează pe străzi, cerând factorilor de decizie să adopte măsuri mai ambițioase și mai eficiente pentru a atenua schimbările climatice.

Este posibil un alt viitor

În ultimii 40 de ani, Europa a instituit politici de combatere a unor probleme specifice, cum ar fi poluarea aerului și poluarea apelor. Unele dintre aceste politici au avut rezultate remarcabile. Europeanii se bucură de un aer mai curat și de ape de scăldat mai curate. Rata de reciclare a deșeurilor municipale a crescut. Din ce în ce mai multe

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

zone terestre și marine sunt protejate. Uniunea Europeană a redus emisiile de gaze cu efect de seră față de nivelurile înregistrate în 1990. S-au investit miliarde de euro în îmbunătățirea condițiilor de locuit din orașe și pentru o mobilitate durabilă. Cantitatea de energie provenită din surse regenerabile a crescut exponențial ș.a.m.d.

În tot acest timp, cunoștințele și percepția noastră asupra mediului s-au extins la rândul lor, devenind tot mai clar că oamenii, mediul și economia sunt părți ale aceluiași sistem. Oamenii nu pot trăi bine dacă mediul și economia sunt într-o stare precară. Inegalitatea distribuției beneficiilor, de exemplu a bogăției economice și a aerului curat, dar și a costurilor, inclusiv a celor asociate poluării și culturilor pierdute din cauza secetei, vor continua să genereze tulburări sociale.

Aceste fapte pot fi dificil de acceptat. În mod similar, structurile de guvernare, obiceiurile și preferințele de consum bine înrădăcinate pot fi greu de schimbat. Și totuși, în pofida complexității acestei sarcini, este încă posibil să ne construim un viitor sustenabil. O economie circulară și neutră din punctul de vedere al emisiilor de carbon poate reduce gradul de solicitare a capitalului natural și poate limita creșterea temperaturilor globale. Schimbarea direcției în care ne îndreptăm va necesita și o schimbare de obiceiuri și de comportament, de exemplu a modului în care ne deplasăm și a alimentelor pe care le mâncăm. Avem cunoștințele necesare pentru a orienta această tranziție spre o sustenabilitate de durată. De asemenea, sprijinul public pentru schimbare este tot mai puternic. A venit vremea să ne asumăm responsabilitatea și să accelerăm această schimbare.

Necesitatea protecției mediului înconjurător

România este una dintre primele țări care au adoptat o Strategie Națională pentru Dezvoltarea Durabilă, în anul 1999, aceasta fiind în concordanță cu reglementările în domeniu pe plan european și mondial și care vizează absolut toate domeniile vieții social-economice. În scopul realizării acestor obiective, anual sunt efectuate o serie de cheltuieli de protecție a mediului, sub formă de investiții și cheltuieli curente, care se realizează atât de către producători nespecializați, cât și de către producători specializați sau de administrația publică locală. Pe ansamblu, cheltuielile totale pentru protecția mediului, repartizate pe activități de protecție, evidențiază orientarea acestora preponderent spre activități de gospodărire a deșeurilor (43,4%). Rezultatul acestor cheltuieli este concretizat, în principal, în dotarea unor întreprinderi cu echipamente, utilaje și instalații pentru protecția mediului: instalații pentru captarea prafului (industria cimentului), instalații pentru captarea, neutralizarea și valorificarea gazelor (industria termoenergetică, industria petrochimică ș.a.), instalații pentru protecția și tratarea apei, instalațiile de colectare și tratare a deșeurilor etc.

Politici privind protecția mediului înconjurător

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Ținând cont că un mediu sănătos este esențial pentru asigurarea prosperității și calității vieții și ținând cont de realitatea că daunele și costurile produse de poluare și schimbări climatice sunt considerabile, România promovează conceptul de decuplare a impactului degradării mediului de creșterea economică prin promovarea ecoeficienței și prin interpretarea standardelor ridicate de protecție a mediului ca o provocare spre inovație, crearea de noi piețe și oportunități de afaceri.

In cadrul prezentului proiect membrii grupului tinta au fost invatati sa respecte urmatoarele principii:

DEZVOLTAREA DURABILĂ

Dezvoltarea durabilă promovează conceptul de conciliere între progresul economic și social fără a pune în pericol echilibrul natural al planetei.

Dezvoltarea durabilă a fost gândită ca o soluție la criza ecologică determinată de intensa exploatare industrială a resurselor și degradarea continuă a mediului și caută în primul rând prezervarea calității mediului înconjurător. În prezent, conceptul s-a extins asupra calității vieții prin repartizarea bogăției între țările dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate, asigurarea unui trai decent milioanei de bărbați, femei și copii aflați în pericol, acolo unde planeta pare deja asfixiată de exploatarea excesivă a resurselor naturale, dar mai ales cum să facem să transmitem o planetă sănătoasă generațiilor viitoare.

Obiectivele Strategiei pentru Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene

- Limitarea schimbărilor climatice și a costurilor și efectelor sale negative pentru societate și mediu;
- Să ne asigurăm că sistemul nostru de transport satisface nevoile economice, sociale și de mediu ale societății noastre, minimizând impacturile sale nedorite asupra economiei, societății și mediului;
- Promovarea modelelor de producție și consum durabile;
- Îmbunătățirea managementului și evitarea supraexploatării resurselor naturale, recunoscând valoarea serviciilor ecosistemelor;
- Promovarea unei bune sănătăți publice în mod echitabil și îmbunătățirea protecției împotriva amenințărilor asupra sănătății;
- Crearea unei societăți a incluziunii sociale prin luarea în considerare a solidarității între și în cadrul generațiilor, asigurarea securității și creșterea calității vieții cetățenilor ca o precondiție pentru păstrarea bunăstării individuale;
- Promovarea dezvoltării durabile pe scară largă; asigurarea ca politicile interne și externe ale UE sunt în acord cu dezvoltarea durabilă și angajamentele internaționale ale acesteia.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Poluatorul plătește

În cadrul activităților desfășurate în cadrul proiectului expertii au informat persoanele din grupul țintă de necesitatea respectării legislației de mediu și de conservare a resurselor naturale; Grupul țintă a fost informat de existența principiului "poluatorul plătește" conform căruia legislația română sancționează daunele aduse mediului prin poluarea acestuia (cu intenție sau din neglijență).

Principii orizontale

Activitățile proiectului au avut un impact redus asupra mediului (au fost activități de tip formare, formare profesională). Cursanții au fost fi conștientizați de necesitatea protecției biodiversității.

Protecția biodiversității

Membrii grupului țintă au fost conștientizați că biodiversitatea este o bogăție naturală a planetei Pământ și că dispariția oricărei specii este o pierdere inestimabilă.

Utilizarea eficientă a resurselor

Toate echipamentele achiziționate în cadrul proiectului au avut în vedere respectarea unui raport bun preț-calitate, realizarea unui consum redus de energie electrică și consumabile, evitarea unui impact negativ asupra mediului. Echipamentele electrice achiziționate au fost de clasă energetică A (eficiență maximă a consumului, economisire de energie)..

Atenuarea și adaptarea la schimbările climatice

În cadrul activităților desfășurate în cadrul proiectului, persoanele din grupul țintă au fost conștientizate de necesitatea conservării mediului natural în vederea evitării dezastrelor și li s-a recomandat să respecte la centrele de practică și la viitoarele locuri de muncă normele de siguranță legale.

Proiectul a favorizat adaptarea la schimbările climatice prin educarea grupului țintă în sensul folosirii unor echipamente energetice eficiente care să contribuie la reducerea emisiilor de carbon, prin favorizarea utilizării energiei regenerabile în locul energiei convenționale

Material elaborat de
Cristi Belgun
Daniel Militaru